

Таранова Анастасія Миколаївна,
ад'юнкт кафедри криміналістики та судової
медицини Національної академії внутрішніх
справ

**ВАЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ
У ПРОВЕДЕННІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ
ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ МЕДИЧНИМ
АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ**

З метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів [1, с. 233]. Особливе місце займає огляд місця події при розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, від якості якої залежить весь хід і результати по кримінальному провадженні.

У науковій літературі питання використання спеціальних знань у проведенні огляду місця події при розслідуванні злочинів передбачених ст. 140 КК України висвітлено недостатньо. На жаль, слідчі не завжди використовують спеціальні знання при проведенні слідчої розшукової дії, що може призвести до втрати важливих слідів та інших речових доказів. Тому особливого значення у розслідуванні таких злочинів при проведенні огляду місця події займає питання використання спеціальних знань.

При проведенні слідчої (розшукової) дії з боку слідчого можна виявити наступні недоліки: самостійне застосування техніко-криміналістичних засобів фіксації злочину; недостатність спеціальних знань слідчого при описі специфічних ознак на трупі та навколо нього; помилки під час вилучення та пакування слідів злочину; обмежене застосування науково-технічних засобів. Для уникнення вищезгаданих помилок необхідно використовувати кваліфіковану допомогу особи, яка володіє необхідними спеціальними знаннями, уміннями та навичками.

Відповідно до статті 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [1, с. 178].

Під час проведення ОМП при розслідуванні досліджуваної категорії злочинів слідчий може використовувати консультації від спеціаліста, як в отриманні усних довідок так і у письмовій формі. У такому випадку спеціаліст може допомогти слідчому: обрати найбільш правильну тактику огляду; виявлені та вилученні медичної документації, в якій містяться дані про стан здоров'я хворого; формулюванні питань для експертизи або в їх коригуванні, якщо вони вже окреслені слідчим; визначити коло медичних працівників, що могли бути причасні до надання неналежної медичної або фармацевтичної допомоги та висунення версій з приводу вчиненого злочину.

Важливе значення має також залучення спеціаліста для участі у проведенні огляду місця події та трупа. Відповідно до статті 238 КПК України огляд трупа проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта [1, с 233]. Судово-медичний експерт чи лікар якого залучили до проведення огляду місця події виступають як спеціалісти, оскільки при проведенні слідчої (розшукової) дії експертизи не проводяться.

Під час огляду місця події судово-медичний експерт або лікар допоможе слідчому:

- встановити факт смерті та час її настання;
- детально описати позу трупа, встановити її первинне положення, якщо таке можливо;
- провести огляд трупа і описати його в протоколі;
- детально оглянути та описати одяг на трупі;
- дослідити та описати трупні явища (ранні та пізні);
- оглянути та описати пошкодження на всіх частинах тіла;
- описати та оглянути виявлені сліди та об'єкти поряд із трупом.

Експерт-криміналіст надає допомогу слідчому під час:

- підготовки необхідних науково-технічних засобів;
- вилучення слідів взуття, рук, волосся на місці вчинення злочину;
- збирання слідів виділень організму (промивні води, блювотні маси, кров та інше);
- виявлення та вилучення знарядь вчинення злочину (медичних виробів), наприклад (голки, шприци, скальпелі).

При розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником також виникає потреба у використанні фармацевтичних та фармакологічних знань,

оскільки на місці злочину можуть залишатися малопомітні сліди від лікарських засобів, які знаходяться на предметах пов'язаних із наданням неналежної допомоги хворому (одяг, підлога, тіло потерпілого, медичні інструменти, медичні відходи). Тому при дослідженні лікарських засобів на огляді місця події, відборі їх проб та подальшому зберіганні необхідно дотримуватись заходів безпеки при поводженні з ними.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що використання спеціальних знань у проведенні огляду місця події при розслідуванні даної категорії злочинів є суттєвим фактором, що підвищує якість досудового розслідування. Залучення кваліфікованих спеціалістів дозволить слідчому визначити спосіб вчинення злочину (роз'яснити слідчому черговість вжитих медичних заходів відповідно до діагнозу потерпілого), вилучити необхідні зразки та речовини, для подальшого проведення експертизи, направити слідчого на вжиття наступних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні, а також уникнути тактичних помилок та прийняття необґрунтованих рішень.

Список використаних джерел

1. Кримінальний і Кримінальний процесуальний кодекси України. – К: KM Publishing, 2012. – 352 с.